

TERUGMELDINGEN VAN STAARTMEZEN

Het is bekend dat Staartmezen geen echte trekkers zijn. De meeste slijten hun leven in een beperkt gebied. Dat blijkt ook uit ringonderzoek: er zijn weinig terugmeldingen, en de terugmeldingen die er komen, zijn meestal op betrekkelijk korte afstand van de ringplaats. Op de ringplaats zelf worden Staartmezen wel veel teruggevangen. Toch schijnen er in ons land ooit invasies van de witkoppige noordelijke ondersoort voor te komen maar volgens Speek en Speek (1984) is dat niet met ringgegevens hard te maken.

Toen ik onlangs een paar interessante terugmeldingen van Staartmezen kreeg, ben ik maar eens even in mijn map met terugmeldingen gedoken om een overzicht te krijgen van de (trek-?)bewegingen van Kempische Staartmezen die door mij zijn geringd of teruggevangen.

Eerst maar eens even die terugmeldingen. Twee Staartmezen die ik in de namiddag van 21 oktober 1993 in Reusel ringde, werden op 22 oktober 1993 teruggevangen door een ringer in Neerpelt in België. Dat betekent dat die Staartmezen in één dag 24 km. hadden afgelegd, het lijkt wel trek. Dit zijn in ieder geval de snelste Staartmezen uit mijn archief.

Die twee maakten, toen ik ze ving, deel uit van een groep van 15. Twee ervan waren al geringd, één zes dagen eerder en de andere was een oud vrouwtje wat ik ringde in mei 1991. Van die 15 heb ik er zelf ook al weer twee teruggevangen nl. op 2 november en op 16 november. Waarschijnlijk was die groep een mengeling van plaatselijke vogels (een familiegroepje?) en doortrekkers of zwervers.

De route tussen Reusel en Neerpelt is blijkbaar geliefd, want ik heb ik in het najaar van 1980 twee Staartmezen gevangen die samen de weg andersom hadden afgelegd, maar ze deden er wel veel langer over namelijk ruim zes weken.

De grootste afstand door een Staartmees uit mijn archief afgelegd is 126 km.: van het Zwin in West-Vlaanderen naar de Grote Cirkel in Reusel en dat in 10 maanden tijd. Waarschijnlijk had deze vogel zich in Reusel gevestigd. Ik ving hem namelijk twee weken later nog een keer.

Uit de terugmeldingen blijkt heel duidelijk dat groepjes Staartmezen op trek bij elkaar blijven. Door hun sterke groepsbinding worden groepen vaak samen gevangen bij het ringen en ook bij het terugvangen, veel meer dan andere soorten. Behalve de bovenstaande voorbeelden heb ik nog een groepje van drie, van Merksplas in België teruggevangen in Reusel, dat is 20 km. in 25 dagen tijd. En ook nog een groep van zes, die ik ving bij de Grote Cirkel in Reusel. Ze waren alle geringd in Arendonk net over de grens op 7 km afstand. Vijf ervan waren op drie achtereenvolgende dagen geringd zo'n kleine twee maanden eerder. De zesde droeg zijn ring al tweeënhalf maand.

Opvallend is tenslotte ook nog dat alle terugmeldingen van meer dan 5 km. verplaatsingen naar of vanuit België zijn. Het lijkt alsof Kempische Staartmezen geen contacten hebben met de rest van Nederland maar wel met België. Maar dat zal wel liggen aan de verspreiding van de ringers, die voor het merendeel van de terugmeldingen zorgen.

Literatuur: B.J.Speek en G. Speek: Thieme's vogeltrekAtlas. Thieme, Zutphen. 1984.

JAN WOUTERS